

Bosgeesten van de Ashanti in Ghana: **Mmoatia**

Bij een tocht door een bos met onheilspellende plaatsen, grote bomen en kromgegroeide takken moesten we voorzichtig zijn. Oppassen was het devies, dit is verdacht en niet ongevaarlijk! Het was geen theater, maar ernst van de gids die ons rondleidde in een stuk oerwoud.

Ver weg in het dichte woud flikkert een licht en klinken fluittonen. Dit zijn tekenen voor de aanwezigheid van Mmoatia, geesten uit de dichte wouden van Ghana, die onderling communiceren door middel van een fluittaal. Ze worden genoemd en beschreven als min of meer menselijke wezens, van ongeveer 30 tot 60 cm, die over grote afstanden kunnen reizen. Hun voeten staan achterstevoren, waardoor de sporen die ze nalaten meestal verkeerd 'gelezen' worden. Omdat ze de geheimen van het ondoordringbare woud kennen, kunnen ze hulp bieden aan mensen die verdwalen, om de weg terug te vinden of familie en vrienden op te sporen. De Mmoatia kennen de kronkelende wegen en paden, de geneeskrachtige kruiden en de wilde dieren. Mensen van kwade wille maken ze het leven zuur en vallen ze aan. Jagers van de Ashanti, die onverhoeds op de urine van de Mmoatia zijn gaan staan, verdwalen. Sommige mensen bleven een lange tijd weg, nadat ze het woud ingetrokken waren. Na jaren kwamen ze weer tevoorschijn met allerlei kennis, hen bijgebracht door de Mmoatia. Uit dankbaarheid worden daarom offers gebracht aan de Mmoatia.

Het woord Mmoatia (enkelvoud Aboatia) betekent dieren, de Mmoatia zijn letterlijk korte of 'kleine beesten'.

Er bestaan drie soorten Mmoatia: zwarte, rode en witte. De zwarte zijn ongevaarlijk, de rode moet je in de gaten houden, want ze stelen. De witte Mmoatia zijn verraderlijk slecht. Allemaal zijn ze boodschappers van de goden en onvoorspelbaar in hun gedrag.

Een vlakke vulkanische rotsformatie in het Nationale park van Kakum in Ghana is een belangrijke religieuze plaats en kent een altaar voor de Mmoatia. Daar, tussen de kwartsrotsen malen de 'dwer-gen met de grote voeten' hun medicijnen, in de holtes van het gesteente. Een priester en plantkundige uit het naburige dorp Aboabo zorgt voor het altaar.

In tempels hoort men soms achter de

Een beeldje van een Aboatia van de Ashanti, 53 cm.

Bronnen

Er bestaan heel veel verhalen over de Mmoatia zoals bij ons over uilen, vleermuizen en spoken.

Fetisjen horen bij de Mmoatia volgens vele ingewijden en er bestaan dan ook verslagen van seances.

Dit stuk is gebaseerd op de informatie van een Ghanees, die een studie gemaakt heeft van Mmoatia en fetisjen, op vertellingen van oudere mensen, op informatie uit het oerwoudmuseum in Kakum en op wat (oude) boeken.

gordijnen, die een afscheiding vormen van het altaar, iets fluiten en hard weglopen. Deze geluiden weerklinken ook achter dichte deuren in afgesloten kamers. Volgens ingewijden wordt dat kabaal veroorzaakt door Mmoatia.

De palmwijn, die door de priester gebruikt wordt voor plengoffers, is een lekkernij voor de Mmoatia. Ze stelen deze zoetigheid. Ze zijn er dol op, evenals op suiker. Er doen verhalen de ronde over priesters die samen werken met hele troepen Mmoatia, die voor hen informatie verzamelen of kwaadaardige mensen slaan. Als de Mmoatia vinden dat ze niet goed worden beloond, beginnen ze te slaan voordat ze terugkeren naar hun domicilie in het woud.

'Mmoatia okomfu' zijn priesters geschoold door de Mmoatia, vaak zijn dat machtige priesters. Sommige van hen offeren ook aan een riviergeest, bijvoorbeeld Tano, de geest van de grote rivier. Anderen hebben een relatie met een geest van de bergen en bergachtige gebieden. Er zijn ook priesters, die een altaar verzorgen zowel van een berggeest als van een geest van de rivier.

De Ashanti kennen behalve over Mmoatia ook verhalen over monsters en magische wezens uit het woud. Er bestaan beelden van deze mythologische figuren. Die beelden worden gebruikt als 'suman', fetisjen met bijzondere krachten.

Deze 'suman' komen van de Mmoatia, die ze voor het eerst gemaakt hebben en ze ook verstrekken. Op een rots leg je tien cowries (schelplgeld) neer, je gaat daarna weg en wanneer je terugkomt zijn de cowries verdwenen en vervangen door een 'suman'.

Alle bosgeesten geven uitdrukking aan de ambivalente gevoelens van de Ashanti ten opzichte van het woud, een gevaarlijk en ongestructureerd gebied waar men snel gedesoriënteerd raakt. Het woud is een bron van bijzondere krachten, die voor mensen gevaarlijk kunnen zijn.

jhwiers@planet.nl